

SAŠA MATOVINA O PROJEKTU ŠKOLE TRADICIJSKOG PJEVANJA

Marko DOBREČOVIĆ
Snimio Sergej DRECHSLER

Klaspko pjevanje od 2012. godine nalazi se na popisu nematerijalne kulturne baštine UNESCO-a, a sve donedavno nije imao dokument iz kojeg se sustavno može učiti o teoriji i praksi te vrste pjevanja. Taj dokument, točnije priručnik i kurikulum za učenje tradicijskog pjevanja, rezultat su projekta »Škola tradicijskog pjevanja – Zapjevajmo kako su nas učili«, namijenjenog odrasloj populaciji. Nositelj i koordinator projekta bila je kastavska udruga Kanat, a partneri u projektu bili su Kulturverein Schandorf (Austrija), Undi Horvat Egyesület (Mađarska), Chorvatsky kulturny zväz na Slovensku (Slovačka) te Društvo Klapa Mali grad Kamnik (Slovenija). O važnostima i pojedinostima »Škole tradicijskog projekta« razgovaramo s voditeljem udruge »Kanat« Sašom Matovinom.

Obrazovanje odraslih

Prije svega, koja je inicijalna ideja projekta te kako je on nastao?

Povijest tog projekta zapravo je dosta duga. Udruga Kanat je 2016. godine prvi put na javne pozive jedinica lokalne samouprave prijavila projekt pod nazivom »Zakantajmo kako su nas vadili«. To je bio projekt kojim smo, u okviru nastavnog sata glazbene kulture u osnovnim školama, djeci prezentirali klapsko pjevanje, njegovu povijest i karakteristike. Bilo je to na neki način predstavljanje kulturnog nasljeđa čitave jadranske obale, a naravno, budući da smo iz

ovoga kraja, sa sjevernog Jadrana, Istre i Kvarnera, u svome smo repertoaru imali mnoge napjeve koji su spjevani na istarskoj ljestvici na kojoj se temelji baština ovoga kraja. U mnogim životima 2020. godina je očito prekretnica, pa tako i po pitanju rada Muške i Ženske klape Kastav, što djeluju pri udruzi Kanat. Taj smo projekt godinama provodili po osnovnim školama, s mnogim šestašima. No, kada je nastupila ta velika pandemijska pauza, nismo mogli ići po školama, već smo snimili ono što smo radili u okviru školskog sata i uvrstili u jedan edukativno-dokumentarni video. Mnogi ljudi izvan ciljane skupine osnovnoškolaca preko društvenih mreža su došli u doticaj s tim sadržajem, a javili su nam se i današnji partneri iz Kulturnog društva Čemba iz Austrije. Njihova je ideja bila da svoj projekt prilagodimo odraslim ljudima koji se bave pjevanjem, što nam se to činilo zanimljivim i izazovnim, te smo početkom 2021. godine krenuli u osmišljavanje jednoga takvog projekta.

Projekt je trajao dvadeset mjeseci; kakve i koje aktivnosti su provedene za vrijeme trajanja projekta?

Najprije treba reći da je projekt prijavljen u području koji se odnosi na suradnička partnerstva, i to u onome dijelu koji se bavi obrazovanjem odraslih. Dakle, namijenjen je odrasloj populaciji ljudi koji su zainteresirani za vrstu djelovanja po pitanju očuvanja tradicijske kulture. Tijekom sastavljanja i osmišljavanja cjelokupnoga projekta, odredili smo smjernice i zadatke, što je bitno, što se treba učiniti te koji su

nam ciljevi. Uslijed toga, došli smo do zaključka da niti u jednoj zemlji, pa tako ni u Hrvatskoj koja je kolijevka klapskog pjevanja, ne postoji nekakva konkretna literatura koju bi netko tko se bavi time imao uza se kao podsjetnik, priručnik, odnosno kao literaturu koja bi mu mogla pomoći. Zaključili smo da ne postoji nikakva formalna vrsta obrazovanja o klapskome pjevanju i o njegovim karakteristikama. Stoga smo krenuli s osmišljavanjem priručnika za klapske voditelje, klapske pjevače i sve one koje zanima takva vrsta glazbenoga izraza. Povrh priručnika, cilj je bio stvoriti kurikulum u kojem su opisani ciljevi, zadaci, obrazovni ishodi i metode vrednovanja. U prvome dijelu projekta bavili smo se pisanjem priručnika i kurikuluma, što je trajalo od veljače do kraja prošle godine, a u drugome smo dijelu projekta te dokumente stavili u praktičnu primjenu kroz radionice koje smo organizirali. Poveznica između prvoga dijela projekta, kada je priručnik nastajao, i praktičnog dijela izvođenja radionica bile su aktivnosti učenja, podučavanja i osposobljavanja (Learning, Teaching, Training Activities –LTTA), a radilo se o obučavanju partnerskih organizacija u primjeni toga priručnika. Te su aktivnosti održane krajem siječnja u Austriji, i to uz sudjelovanje vrhunskih stručnjaka po pitanju klapskog pjevanja. Predavač je bio etnomuzikolog Joško Čaleta s Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, koji je na dvodnevnome predavanju održao radionicu o osnovnim karakteristikama i povijesti klapskog pjevanja. Druga radionica, koju je vodio profesor Andrej Misson s Akademije za glasbo u Ljubljani, bila je posvećena tehnici pjevanja, a

na tim su aktivnostima, s ciljem što boljeg osposobljavanja za kasnije prenošenje toga znanja sudionicima radionice u svakoj partnerskoj zemlji, bila prisutna po dva predstavnika svake partnerske organizacije.

Praktična primjena

Kakav je bio odaziv polaznika?

Radionice su organizirane kroz javne pozive u svim partnerskim zemljama. Polaznici koji su se javljali na radionice bili su pojedinci, ali i već postojeće klape, vokalni ansambli, zborovi te folklorni ansambli koji djeluju unutar raznih kulturno-umjetničkih društava. Nakon što su polaznici stekli praktična znanja i vještine izložene u priručniku, došli smo do konkretnijih rezultata kao što su nastupi s polaznicima. Cjelokupna provedba radionica pokazala se korisnom; pokazale su valorizaciju priručnika kroz praktičnu primjenu, a i sudionicima se svidio taj način rada koji se temeljio na praktičnome radu i konkretnim primjerima. Ono najvažnije tijekom ovoga projekta, nakon nastanka priručnika, bilo je s njime »izaći« izvan partnerstva i ponuditi ga krajnjim korisnicima, onima koji se već aktivno bave tradicijskim pjevanjem i očuvanjem baštine, kao i onima koji se zanimaju za to, a u svim zemljama bio je zabilježen velik broj ljudi koji se prvi put susreću s takvim glazbenim izrazom.

Jesu li rezultati projekta također dostupni na mrežnoj stranici projekta »Škola tradicijskog pjevanja«?

Tako je, sama stranica interaktivnog je karaktera te vodi korisnika kroz različite sadržaje provedene u projektu. Na stranicama su dostupni zvučni zapisi u izvođenju polaznika i polaznica radionice te

vokalnih ansambala, odnosno klapa koje djeluju pod okriljem partnerskih organizacija u svakoj partnerskoj zemlji. Priručnik se može preuzeti na hrvatskome jeziku, kao i na jezicima svih partnerskih zemalja, a iako nam to nije bila ugovorna obveza, priručnik smo objavili i na engleskome jeziku, ne bi li njegova primjena bila što šira, tako da bude na korist svima onima koje ova vrsta glazbenog izraza i izvan zemalja koje su sudjelovale u projektu zanima. Taj priručnik, napisan na sveukupno šest jezika, javno je dostupan na stranicama projekta.

Opipljivi alati

Planira li se možda neki nastavak toga projekta?

Jako puno ljudi nas je pitalo što sada kada je projekt završio. Zapravo, sve skupa bilo je popraćeno emotivnim aspektom, pri čemu su se ljudi jako vezali uza sve aktivnosti tijekom provedbe radionice. Pitanje jest što sada dalje. Nastali priručnik označava jedan proizvod ili jedan osmišljeni sadržaj koji sve partnerske zemlje mogu i dalje koristiti te jednom-dvaput godišnje koristiti prilikom organizacije slične radionice. Literatura sada postoji, a glavni smisao projekta bio je upravo nastanak opipljivih alata koji se i dalje mogu nastaviti koristiti. Ta želja za nastavkom rada svakako je dobrodošla, a to ujedno potvrđuje da je sve ovo imalo smisla, kao i to da je ostvaren krajnji doseg - rezultat. Kad je u pitanju neki novi projekt, najprije moramo srediti dojmove i podnijeti završno izvješće za ovaj, pa ćemo onda razmisliti čime bismo se mogli baviti u nekom novome projektu.

Uz priručnik, cilj je bio stvoriti i kurikulum u kojem su opisani ciljevi, zadaci, obrazovni ishodi i metode vrednovanja, odnosno nastanak opipljivih alata koji se i dalje mogu nastaviti koristiti